

ELSŐ ÉVFOLYAM
1923

A magyar nyelvű *Szervezett Munkás* megindítása a jugoszláviai munkásmozgalom egy nagy szükségletét fogja kielégíteni. A nagyszámú magyar ajkú munkásságnak módja lesz ekként nemcsak állandóan figyelemmel kíséreni a szakszervezeti munkásmozgalom fejlődését, hanem élénken részt is venni a szakszervezetek újjáteremtésében, valamint a harcokban, amelyeket a tőke offenzívája számunkra már előkészít. Ezzel el fog hárulni az öntudatos jugoszláviai munkásság szellemi és a tettekben nyilvánuló egységének nagy akadályja, mert magyar elvtársaink az ő *Szervezett Munkásuk* révén szoros lelki kapcsolatba jutnak a jugoszláv proletariátussal, fegyvertársukkal a kérelhetetlen osztályharcban, akikben már eddig is sok közös harcban küzdöttek, túrtek és szenvedtek.

Eddig az anyagi eszközök elégtelensége volt az oka, hogy magyar nyelvű szaklap nem jelent meg, de most magyar elvtársaink öntudatossága, akarata és áldozatkészsége ezen az akadályon is győzelmet aratott. Semmi kétségünk benne, hogy a *Szervezett Munkás* megindítása magyar elvtársaink nagy tömegében lelkes fogadásra fog találni, annál inkább, mert a magyar munkásság mindig is a harcos proletariátus legelső soraiban küzdött.

A munkásosztály helyzete Jugoszláviában minden mértéken felül nehéz. Több mint két éve már, hogy a tőke offenzívája tombol a proletariátus ellen a fehér terror brutális formájában...

...A tőke ezen új hadjárata, amelynek célja az, hogy a munkásság minden ellenszegülését a kizsákmányolás ellen letörje, ez a hadjárat a legnagyobb veszedelem, amely a proletariátust fenyegeti. Ezen hadjárat ellen egyesíteni és mozgósítani kell Jugoszlávia egész proletariátusságát, nemzetiségi, vallási

és politikai különbség nélkül, mert csak társult, egyesített erőkkel verheti vissza eredményesen a tőkés rohamát, így szeresheti vissza elveszett jogait, így érheti el nyomorúságos helyzetének javulását.

Egész Jugoszlávia független szakszervezetei ma ezen célból folytatnak küzdelmet a proletariátus egységes frontjáért a tőkés egységes frontja ellen.

Ebben a küzdelemben, az öntudatos proletariátus egységes frontjáért folyó küzdelemben, a magyar ajkú proletárok nem maradhatnak hátul, és nem is fognak hátul maradni. Tudják ők jól, hogy az embertelen kizsákmányolás ellen és a felszabadításért folytatott nehéz küzdelmekben súlyos és számos áldozat vár rájuk, de tudják azt is, hogy a munkásokat senki más nem fogja felszabadítani, mint maguk a munkások.

Üdvözljük Jugoszlávia minden magyar ajkú proletárját ezzel a kiáltással:

Éljenek a független szakszervezetek!

Éljen a kérlelhetetlen osztályharc!

Éljen az egységes proletárfront!

*A Jugoszláviai Központi Szövetségi
Szakszervezeti Tanács*

1. szám (január 6.)

A VOJVODINAI GYÁRI MUNKÁSOK

A vojvodinai gyári férfi és női munkások helyzete borzalmasan nyomorult és tarthatatlan.

A gyári munka gyilkosan nehéz, a munkahelyiségek egészségtelenek, sötétek, piszkosak, telve mérges kigőzölgésekkel, nincs biztosíték a balesetek ellen, a munkaidő túlságosan hosszú, egyes gyárakban meghaladja a napi 12 órát is. Ha ehhez hozzávesszük a gyári rabok hihetetlenül csekély keresetét, amely alig futja az élelemre, világos lesz nyomorult helyzetünk teljes egészében. A munka ezen borzalmas feltételei s az alacsony munkabérek már-már a kétségbeesésbe hajszolnak. Hozzájárul ehhez, hogy a gyártulajdonosok és a rendőrség nem mint munkásokkal bánnak velünk, hanem mint a volt magyar úri uralom visszaállításáért küzdeni akaró magyarokkal, s mint ilyeneket üldöznek bennünket, olyannyira, hogy azt leírni is nehéz.

Nagyon jól tudjuk mi, hogy nekünk semmi közünk az úri magyar, kapitalista sovinizmussal, hogy minket minden nemzet sovinizta osztálya csak kizsákmányol és nyúz egyaránt. Nekünk nincs helyünk a magyar nemzeti szervezkedésben, mert ezzel csak eben gubát cserélnénk, régi, de már olyan hamar megehült magyar kizsákmányolóinkat meg szolgabírói és kakastollas üldözőinket vennők újra nyakunkra. Nekünk sem magyar nemzeti, sem semmiféle nemzeti, hanem világmunkás szakszervezeti egyesülés kell, mert csak ennek erejével javíthatjuk meg nyomorult helyzetünket és szerezhetünk emberibb életfeltételeket. A szervezkedés, az összetartás és az egység a mi erőnk mindenféle nemzeti kapitalista kizsákmányolás ellen. Jól tudják ezt a mi ellenfeleink, azért minden módot felhasználnak, hogy ártsanak nekünk. Ránk fogják még azt szörnyűséget is, hogy mi hortysták vagyunk, csak hogy

megsemmisítsenek. Gyári munkások és munkásnők! Minél alattomosabban, minél durvábban tör reánk az ellenség, annál erősebben be kell látnunk, hogy mennyire össze kell tartanunk, hogy szakszervezetünk a Jugoszláviai Gyári és Nem Minősített Munkás Szervezete belgrádi központtal minél erősebb legyen. Ez a mi egyedüli harcos szervezetünk az egész országban, amelybe minden gyári munkásnak be kell lépnie. Erősítsük meg magunkat a ránk váró nehéz küzdelmekre a jobb és emberibb életért.

Öreg gyári munkás

1. szám (január 6.)

**Kenyeret! Munkát a munkanélkülieknek
és éhezőknek!**

KUTYÁBA VESZI AZ EGÉSZ VILÁGOT

Varjas Rókus asztalosmester úr Szabadkán még mindig azt hiszi, hogy a középkorban él.

Ez az asztalosmester úr sehogy sem tud rászokni a mai körülményekre és a mai szükségletekre, amelyekre pedig minden művelt embernek, aki a 20. században él, rá kell szoktatnia magát. Ő ma is minden munkását rabszolgájának tekinti, annak ellenére, hogy munkájukból és izzadságukból nagyon is kényelmes életet él. De ez még nem minden. Ez az asztalosmester úr kifütyüli még magát a munkásvédelmi törvényt is, amely pedig jogot ad a munkásoknak, hogy minden vállalatban és műhelyben bizalmi férfiakat válasszanak, akik védeni fogják a munkások társadalmi és kulturális érdekeit. Ez az asztalosmester úr kijelentette, hogy ő nem ismeri el a munkásbizalmi férfiút, és műhelyében nem is fogja őt megtúrni.

Felhívjuk a mester úr becses figyelmét először az ország – a kapitalista ország, az ő országa – törvényeire, másodsor annak a lehetőségére, hogy egy szép napon egyedül maradhat műhelyében, és gondolkozhatik arról, milyen is az a karaj kenyér, amit az embernek arca verejtékével és nem mások nyúzása árán kell megkeresnie.

Ha a tisztelt majsztram uram a fentieket meg nem szívleli, az asztalosmunkások kénytelenek lesznek vele, hogy megtanítsák a böcsületre, és hogy olyan eszközökhöz nyúljanak, amelyekkel megvédehetik méltóságukat, tisztességüket és törvényadta jogaikat.

2. szám (január 17.)

Van többek között Suboticán egy keményítőgyár, amelyben a munkáviszonyok szégyenére válnak a huszadik századnak. Kopf úr, a gyár igazgatója, a többnyire kvalifikálatlan munkásokkal és munkásnőkkel napi tíz órát dolgoztat, túlórázási százalék nélkül. A nagyra becsült igazgató úrnak azonban ez még mindig nem elég, hanem a munka megkezdését és befejezését jelző kürtölésnél is a munkaidő meg nem fizetett meghosszabbítására törekedve, naponta 15—20 percet csalat a munkásság kárára. A munkások és munkásnők a gyár túlhevített levegőjében éhbérért végzik a testet és lelket ölő munkát. Amennyiben fiatal munkásnőkkel naphosszat 50—60 kilós zsákokat cipeltetnek 50—60 korona napibérért. A még nehezebb munkát végző fémmunkások napi keresete is csak 80—120 korona között váltakozik. Ezeket a gyalázatos béreket az igazgató úr azzal indokolja, hogy fél dinárért kenyér, fél dinárért szalonna untig elég egy munkásnak egyszeri evésre. Továbbá az igazgató úr volt szíves kijelenteni a munkásság előtt, hogy amely munkás szervezkedni mer, azt azonnal kidobja a gyárból. – Úgy látszik, rohamosan haladunk a rabszolgaság felé... Jó volna, ha a Szociálpolitikai Minisztérium végrehajtó közegei felülvizsgálnák a Kopf úr gyárában az állapotokat.

A gyár munkásainak pedig azt üzenjük mi szervezett munkások, hogy a támogatásunkban bízva, és semmitől vissza nem riadva szervezkedjenek meg, mert csak azáltal tehetik jobba és elviselhetővé a szégyenletesen silány anyagi helyzetüket.

2. szám (január 17.)

(A szerkesztőség majdnem változtatás nélkül közli ezt a levelet. Írása kissé kemény. Látszik, hogy olyan kéz írta, amely nemcsak a vasat tudja ütni, amúgy istenigazában, hanem szükség esetén meg tudja nyomni a tollat is. Hiszszük, hogy az a kéz nem veszté keménységéből az eljövendő nagy harcokban sem, amelyek a proletariátusra várnak. Előrel egyésülten és keményen.)

A múlt év júniusban, amikor a vagongyár megkezdte munkáját, Jugoszlávia minden részéből sereglettek ide a nincstelen proletárok. Természetesen a már itt levő munkásság minden erejét latba vetette, hogy zárt sorokba szervezze a jövevényeket. De sajnos, akadtak közöttünk egyesek, akik már kezdettől fogva saját tányérnyaló politikájuk részére akarták megnyerni az újonnan jöttek egy részét. Hanem amikor látták a legteljesebb összetartást, nem merték tovább folytatni aknamunkájukat. Amikor a gyárnak háromszor is ellenünk intézett támadását visszavertük, akkor behúzták a farkukat, mint a gyáva, de rosszindulatú ebek. Beköszönt azonban a tél, s a mi újdonsült jugoszláv hazafiaink, a gyártulajdonosok, ezek az eddig is magyar munkásvéren és izzadságon hízott kapitalistáink, elérkezettnek látták az időt, hogy össze-szűrjék a levét a sajnos mindenütt található söpredékkel.

Vegyük sorra őket: egyike ezeknek Zinauer Engelbert úr. A beképzelt majom, aki azt hiszi magáról, hogy ő van egyedül arra hivatva, hogy a munkásságot nehéz helyzetéből kivezesse. Mi azonban arra kérjük, hogy kímélje meg a munkásokat az új megváltó úr az ő megváltásaitól. Legyen inkább arra gondja, hogy ne kelljen szégyenkeznie a nadrágja miatt Donáth igazgató úr előtt, ha már olyan jó barátságban vannak, hogy hálótársak is lehetnének. Ő meg a Donáth igazgató úr.

Fáj ugyan a szívrünk a drága papirosért, de birizgáljuk meg Savić Markót is. Róla csak annyit, hogy az ő életrajzát megörökítették már a rendőri és a bírósági akták. Ne higgye azonban senki, hogy a munkásság érdekeiben kifejtett működése miatt történt ez meg vele. Korántsem. Egészen más oka van ennek. Donáth úr meg az egész igazgatóság büszke lehet ennek a mákvirágnak a barátságára. Pfuj!

A harmadik ebben a társaságban a Ljudevit Sarkandi úr, aki amíg a bizalmi férfiú volt, végigzsarolta a munkásságot. Hogy miért? Hát ezért, mert ez az úriember nagy antialkoholista. S mint ilyen, elvből szörnyű nagy pusztítást visz végbe az alkoholban, csakhogy mennél kevesebb maradjon a világon ebből a méregből. Mivel ez azonban egy kissé drága sport, a kereset pedig nem sok, s a munkásoknak is időközben megjött az eszük, és nem hagyják a bizalmítól zsaroltatni magukat, hát új forrást kellett keresni, hogy az alkoholpusztítás nemes munkája és előkelő sportja abba ne maradjon. S megtalálta a zsák a foltját, azaz Sarkandi úr a Donáthját. Gratulálunk mind a kettőnek.

A negyedik drágalátos virágszál ebben a csokorban Rakić Dragutin. Négyük közül ez még a legtisztességesebb, mert ez jelenleg Brodban nem sok vizet zavar. De valahogy ne gondolja, hogy mi nem tudjuk, merre jár ő. Veszedelmes út az agitációs út, s a fizetés mellé, amit a Bračinactól meg Donáthtól zsebre vág, nagyon könnyen megkaphatja a munkásság vasökle fizetségét is. Csak sokat járjon a korszó a kútra!

Tovább. A legújabb kikeleti hóvirág a Pentz József úr. Gyenge még a lelkem, ez a siheder, ez a tejfölös szájú kis csámpás, aki „kint a bárány, bent a farkast” játszik velünk, és azt gondolja, hogy jóban lesz az igazgatósággal, de jóban lesz velünk is. A kis ártatlan emellett mind a két részen kémkedik. De nem oda Buda! Kedves kis hamis Pentz barátunk, mi ilyesmikben sokkal érettebbek vagyunk, semhogy ön a csirkeeszével minket félre tudna vezetni.

Eltársak! Munkatársak! Ezek a semmirevalók, ezek a munkásság kivettjei agitálnak, utaznak, toboroznak nemcsak a vagonygár pénzén, hanem azon elvtársaink pénzén is, akiknek a vezérük az a hírhedt politikai kalandor, Bračinac úr, aki velük együtt iszik a brodi vendéglőben a vagonygár és híveinek

pénzén, amíg mi koplalunk. S az ilyen emberek tárgyalják le literek mellett az akkordmunka bevezetését. Szégyen Bračínacra és szégyen az egész társaságra.

Elváltársak! Ne hallgassatok ezekre az országfutókra, akik azt ígérik, hogy gyertek Brodba, lesz mindentek, ád a gyár mindent! Igen, mindentek lesz, csak betevő falatotok nem! Még a száraz kenyérre valót sem tudjátok megszerezni, mert ha csak egy kicsit is jó volna az, amit ők akarnak, mi nem volnánk már öt hete az utcán, nem szaladnánk talán a jótól! Azt mondják, hogy 300 ember dolgozik a gyárban. Nem igaz! Csak a tányérnyalók, gyávák dolgoznak, amilyenek a Bences, Pécsi, Erdélyi, Somogyi, Oláh, ezek a kevesen, ezek a huligánok, akik miatt nekünk is szégyenkeznünk kell, mert magyarok és mert nem igazi társak.

Elváltársak! Legyetek résen! Utasítsátok vissza az aljas merényletet, amit ezek ellenünk terveznek. Ők a szervezetet akarják szétrobbantani mindenáron. Mint minden rossznak, ennek is csak vége lesz egyszer. Ha nem holnap, de holnapután bizonyosan! Mi tudni fogjuk kötelességünket, mert ha mi elbuknánk, akkor rátok is hamarosan rákerülne a sor, hogy nektek is az egész vonalon rosszabb munkafeltételeket diktáljanak a munkásnyúzó kapitalisták.

*Elváltársi üdvözzlettel
a brodi sztrájkoló magyarok*

5. szám (február 3.)

A FERRUM-GYÁRI VÉDELMI HARC

A suboticei Gyáriparosok Szövetségének elnöke a Ferrum D. D. gép- és vagongyár vezérigazgatója, Steiner Károly Kálmán, hogy beigazolja a példabeszéd helyességét, mely szerint: fejtől бүdösödik a hal, a méteres hótorlaszokra támaszkodva munkabér-redukciós támadást intézett a vezetésére bízott gyár 300 főnyi munkástömege ellen.

Ugyanis 1922. okt. hó 29-én rövid sztrájk után a Ferrum-gyár munkássága szerződést kötött az Igazgatósággal. Ezen szerződés, hogy az árhullámzások következtében a megélhetési viszonyok némileg stabilizálódjanak, a részleges index-rendszert is magában foglalja. Az igazgatóság két hónapon keresztül, míg a havi drágulás csak 150 és 240 koronát tett ki fejenként, a szerződés pontozatainak eleget is tett. Azonban december hónapban az árak oly mértékben emelkedtek, hogy az e havi drágasági különbözet 574 kor. 89 fillért tett ki fejenként. Ennek az összegnek a kifizetését a vezérigazgató úr megtagadta. És felszólította a munkásságot, hogy álljon el az index-rendszertől. Rekompenzációképpen azt az ajánlatot tette, hogy az igazgatóság a jövőben tekintet nélkül az áremelkedésekre, az órabér 5%-át fizeti drágasági pótlékképpen.

A munkásság, tekintettel arra, hogy az árkülönbözet kifizetése utólagos, s így az esedékes 574 korona megdolgozott munkabér, arra az álláspontra helyezkedett, hogy ezt az igazgatóság minden feltétel nélkül fizesse ki. A jövőre vonatkozó bérfizetések pedig újabb megállapodások tárgyát képezzék.

Az igazgatóság nem volt hajlandó a munkásság álláspontját akceptálni. Sőt tetézte a munkásság provokálását azzal, hogy a munkásság gazdasági érdekeinek az igazgatóság előtti képviselésével megbízott munkástársakat

elbocsájtotta, azzal az indoklással, hogy olyan munkást, akinek esze van, a gyárban nem tűr.

Ennek következtében a munkásság 1923. jan. 13-án kénytelen volt védelmi harcot kezdeni. A mozgalom harmadik napján az igazgatóság a munkásságot kizárta, felszólítva arra, a bent levő illetményeket és könyveiket vegyék át, s adják át a szerszámaikat. A munkásság a szerszámokat átadta, de a hiányos illetményt és a könyvet nem vette át. A tárgyalások megszakadtak és az igazgatóság átiratban értesítette a szakszervezetek vezetőségét, hogy a jövőben a szervezetből munkást felvenni nem fog, és megkezdte a szervezetlen munkások felvételét.

Erre az átiratra a harcban álló öntudatos munkásság keze még jobban ökölbe szorult, és az anyagi és szervezeti védelmet célul tűző, végletekig való kitartás tüze lobog a harcban levők szemében.

Az igazgatóság fel is vett már egynéhány szervezetlen proletár-korcsszülöttet. Subotica munkássága néma megvetéssel nézi az igazgatóság és a csatatér szagára jelentkezett varjak működését. Mert tudatában van annak, hogy... a háta mögött áll Jugoszlávia összmunakássága is. Megacélosítja az éhségtől ernyedő izmaikat a szervezet védelésének a tudata.

Állják a harcot, tudják, hogy győzniük kell! Mert ha buknak, velük bukk a suboticei szervezeti élet, s tátongó seb nyílik a jugoszláviai proletárság testén.

5. szám (február 3.)

Van Suboticán egy bőrgyár, amelynek tulajdonosa Kohn Sándor úr (...). Gyárában vagy 100 munkás foglalkozik oly nyomorult munkafeltételek mellett, hogy még a száraz kenyérré valót sem kereshetik meg maguknak és családjuknak.

Az éhség és a nyomor, amely fojtogatja ezeket a munkásokat, rákényszerítette őket, hogy szervezkedjenek, és a munkásvédelmi törvények rendelkezései értelmében bizalmiakat válasszanak maguknak. Meg is választottak háromat, és amikor megjelentek Kohn úr előtt, hogy közöljék vele a bizalmi férfiak nevét, Kohn úr elkezdett ordítani és nagyon csúnya szavakat mondogatni a munkásoknak. Azt is kijelentette, hogy ő semmiféle munkásbizalmit nem ismer el és sohasem is fog elismerni, azok pedig, akiket megválasztottak, szedhetik a sátorfájukat és: fel is út, le is út!

Szörnyen csalódik azonban a munkások ezen vérszopója, amikor azt gondolja, hogy a munkások csak azért vannak a világon, hogy neki milliókat izzadjanak össze, amíg családjuk nyomorog és éhezik, ők maguk pedig jogtalanul és védtelenül állanak az ilyen kapitalista vaddisznókkal szemben. Kohn Sándor úr, amikor elbocsátotta a munkásbizalmiakat, megszegte a munkásvédelmi törvényt, ami talán mégsem döglött betű ebben az országban. Biztosítjuk tisztelt Kohn urat arról, hogy ha a burzsoá hatóságok oly romlottak, hogy már a maguk hozta törvénynek sem tudnak érvényt szerezni a kapitalista törvényszegőkkel szemben, mint amilyen a Kohn úr, a munkásosztálynak lesz még ereje, szövetkezeti szervezetei útján megvédje jogát az életre, hogy megjavítsa nyomorult helyzetét, és ezzel is megmutassa, hogy nem akar különböző kis és nagy Kohnok igavonó marhája és rabja lenni.

SZTRÁJK A FERRUM-GYÁRBAN

A jugoszláviai kapitalista börtönök egyik legrosszabbika kétségtelenül a suboticei Ferrum vagongyár, amelyről a munkássajtóban már annyi szó esett. A vagongyár igazgatóságának szüntelen és tervszerű mesterkedései folytán az itt foglalkoztatott munkások kénytelenek állandó harcot folytatni jogaik és munkafeltételeik védelmére, amelyeket eddig is nehéz küzdelmek árán sikerült kivívni. Legnagyobb bűne a gyárigazgatóságnak sok más kisebb mellett, hogy nem tiszteli a kollektív szerződést, kénye-kedve szerint bocsátja el a munkásokat, és a munkások egy csoportját havidíjasokká nevezi ki, hogy ezáltal egyenletlenséget szítson közöttük és sztrájktrőrdket neveljen. Ebben a vállalatban az utóbbi 10 hónap alatt körülbelül 13 különféle mozgalom volt, amelyeknek nagyobb része sztrájk volt, és amelyekben 300—400 munkás is részt vett.

Mihelyt az egyik sztrájk véget ért, s a kollektív szerződés alá volt írva, mindjárt más sztrájk tört ki, mert a gyárigazgatóság Steiner igazgató úr személyében azonnal hozzálát a szerződés kijátszásához és a munkások bosszantásához.

Steiner igazgató úr édeskeveset törődik vele, hogy a kollektív szerződésnek törvényes ereje van, egyszerűen keresztülgázol rajta, s amikor a munkások figyelmeztetik, hogy a szerződést tiszteletben kell tartani, cinikusan azt válaszolja, hogy neki ahhoz semmi köze, és hogy a papiros türelmes és mindent elbfr.

Steiner igazgató úr ezen betyáros eljárása a munkásokat igen nehéz helyzetbe hozza, mert mindennapi legkülönfélébb provokálásokkal a munkásokat az utcára dobja ki, hogy családjaikkal együtt éhezzenek. Legutóbb is, amint

azt előbbi számunkban jeleztük, április 7-én a fent említett okok miatt sztrájk tört ki, amelyben körülbelül 400 munkás vesz részt, s amely változatlanul a munkások teljes szolidaritásával tovább tart. A Novi Sad-i kerületi munkafelügyelőség közbenjárására f. hó. 14-én Steiner úr azt válaszolta, hogy reá nézve a sztrájk nem létezik, és aki a munkások közül dolgozni akar, csak jöjjön vissza a gyárba, mert a gyárnak kellenek munkások, és ő fel is fogadja őket – természetesen csak azokat, akik neki tetszenek.

Steiner igazgató úr ezen legújabb sütetű jószívűségét a munkások nagyon szépen köszönik, de nem kérnek belőle, hanem azt üzenik Steiner úrnak, hogy ki fognak tartani teljesen jogos küzdelmükben jogaikért egész a végső győzelemig. A szünet nélküli mozgalmak, amelyek ebben a vállalatban tanyát ütöttek, óriási kárára vannak ezen „boldog” ország közlekedésére, mert ebben a gyárban javítják az állam vasúti kocsijait. Éppen ezért felhívjuk az illetékes körök figyelmét – elsősorban a Közlekedési Minisztériumét –, hogy a termelés ezen szabotálásának egyszer vessen véget, és leckéztesse meg ezeket a nekivadult kapitalista gyárosokat. Ha pedig az illetékes körök nem fognak intézkedni, hogy a munkások újra visszatérjenek a munkára, ami a termelés természetes fejlődését fogja csak előmozdítani, akkor az egész munkásosztály és az egész becsületes közvélemény tisztában lesz vele, hogy a közlekedés szabotálását és a termelés ilyen fellendülését felülről segítik elő.

Ebben az esetben a subotica-i vagongyár munkásai és az egész jugoszláviai munkásosztály elhárít magától minden felelősséget a válság miatt, amelybe a közlekedésünk fog kerülni, s amely a különféle Steinerek üzelmei miatt napról napra nagyobbodik.

16. szám (május 1.)

A hat hét óta változatlanul tartó Ferrum-gyári kizárás koncertjébe, mely 400 proletár családot éheztet, azóta újabb hangok kezdenek belevegyülni.

Ugyanis tudnivaló, hogy a Ferrum D. D. vezérigazgatója, Steiner úr a subotikai gyárosok szövetségének az elnöke is. S ezen nemes minőségében, saját érdekeinek védelmére, felhasználja a többi munkaadó társait. Vagyis annak tudatában, hogy a dolgozó munkástömegek minden támogatásukkal a harcban levők háta mögött állanak, s ennek következtében a letörésük igen nehéz dolog, mégis hogy némi reményei legyenek a munkásság elbuktatására, rávette a többi subotikai munkaadókat is, hogy ugrassák ők is a munkásokat addig az ideig, amíg ő a sztrájkolóit letöri. Ebből azt várja, hogy így a sztrájkolók nem részesülnek anyagi támogatásban.

Steiner úr felhívásának elsősorban is Reiter László úr, a subotikai dinamó- és villamossági cikkek gyárának az igazgatója tett eleget, amennyiben a munkásai egész bizalmi testületét minden indokolás nélkül elbocsájtotta. A munkásság megvédendő úgy a bizalmi férfiai, mint a saját presztízsét, háromnapos eredménytelen tárgyalás után kénytelen volt a sztrájkot proklamálni. Ennek következtében 30 fővel megszorodott a subotikai sztrájkolók száma.

A többi munkaadók is siettek Steiner úr segítségére, és a minimálisra redukálták a munkáslétszámot. Egyes üzemekben pedig 5 órára szállították le a munkaidőt. A célja ennek nyilvánvaló, a harcot segítő tömeg legyöngítése.

A munkaadók ezen gyalázatos mesterkedései azonban a legkevésbé sem félemlítik meg a harcedzett munkásságot. Mert tudják, hogy az igazságos proletárérdekükért kell nekik a szenvedést és a már-már hónapokba nyúló koplalást eltűrni. Tudják, hogy ebben az igazságtalanságtól burjánzó

társadalomban az igazság kivívásáért hosszan és sokat kell harcolni. És a harc szenvedésekkel van telve.

Subotica munkássága a munkaadói részéről nem is veszi rossz néven ezeket a letörési szándékokat. Mert tudatában van annak, hogy az osztályok harcában mindkét félnek létérdeke úgy a támadás, mint a védekezés.

Hanem más oldalról jövő támadások fokozzák a felháborodás legmagasabb stádiumába az öntudatos munkásság hangulatát. Ugyanis azok a volt munkástársaink, akik nem is olyan régen még munkásvezéresdit játszottak és a munkásság görnyedő hátát használták fel lépcső gyanánt, hogy potrohuk háborítatlan továbbhizlalásának biztosítására a betegségyűző pénztárakban elhelyezkedjenek, most, mikor egy kicsit megmelegedtek a dologtalan székben, fiók-kapitalistáknak képzelik magukat, s a valódi kapitalistákkal szövetkezve, orvtámadást intéznek az osztályharcos munkásság ellen. Ezeknek a kapitalisták által megvesztegetett és még ezen júdáspénzen felül újabb munkásfillérekre éhes pizok-férgeknek, Blagoje Bračínac sztrájkterő vezér kegyelméből a subotica-i vezére Klinger Hugó, az utódállamok munkássága által közismert és általánosságban utált kapitalista uszályhordozó.

Az a Hugó bácsi, aki Suboticára jöttekor azzal keltett a minden politikától ment gazdasági szakszervezet vezetői előtt feltűnést, hogy nagy hangon kijelentette, hogy ő mint a bécsi kommunista párt megbízottja jött Jugoszláviába. Már akkor sejtették az illetékesek, hogy ez a bácsi nem elvtárs, hanem egy jól maszkirozott konjunkturalovag. Az események a föltevést igazolták. Szerénytelen tolakodásai, s közben véresszájú kijelentései révén a szervezeti élet vezetői közé betolakodva, mint entellektüel a mozgalmak vezetője lett. Azonban hamarosan kellett tapasztalni, hogy az általa vezetett mozgalmak mind elbuknak. Oly csúfosan és oly feltűnő módon, hogy ennek következtében egyes munkáskategóriák kezdték magukat a szervezettől távol tartani. Ez gondolkozóba ejtette az öntudatos munkásokat, s elkezdték vizsgálni a történeteket. S rájöttek arra, hogy Hugó bácsi a kapitalisták malmára hajtja a vizet. Ezek a megállapítások kezdték a munkásság előtt egész más világba

helyezni az undorkának a nyárspolgári alakját. S egy szép napon a „bécsi kommunista” arra ébredt, hogy a munkásság neki hátat fordított.

Azonban a hősünk nem az az ember, aki e lelepleztetése után eltűnik a látathatárról. Sőt, levetkőzve a véresszájú kijelentéseit, a következő felvonásban mint szociáldemokrata antikrisztus jelent meg a porondon. S mint ilyen kiérdemelte magának a Munkáskamara suboticei titkársági állását és az Állami Munkásbörze helyi vezetőségi funkcióját is. Így berendezkedve kezdett kényelmesen élni. Azonban a jó adag feltűnési viszketegsége nem hagyott neki teljes nyugtot. A zavartalan emésztéséhez hiányzottak neki azok a munkáscsoportok, akiknek pufogó frázisokat lehet beadni. Ha valami nincs, hát csinálni kell, gondolta Klinger úr, és a tett hímes mezejére lépett. Blagoje Bračinaccal megkezdte Suboticán azt a munkát, amely a legpiszkosabb és a legelítélendőbb.

Mint rég várt kínálkozó alkalmat, felhasználni gondolta üzelmi segítő társul a Ferrum-gyári 400 munkás hat hét óta tartó éhségstrájkját s ezzel kapcsolatban a küzdőtér szagára összegyűlt varjak 90 főnyi seregét, tárgyalást kezdett a gyár igazgatóságával, hogy ő hajlandó Bračinaccal egyetemben a gyárat olcsó munkásokkal ellátni. Ha sztrájktrő pododborok felállításában hajlandó őket a suboticei kapitalista társadalom támogatni. Steiner vezérigazgató úr kitörő örömmel fogadta az ajánlatot. S kijelentette, hogy egyedüli vágya olyan munkásokkal dolgoztatni, akik ilyen jól gondolkozó Hugó bácsik vezetése alatt állanak. A sztrájkban levő 400 munkás pedig dögöljön meg az utcán éhen.

Meg is kezdte a nemes alapító munkát. Azonban minden hájjal való megkentése dacára egy fontos tényezőt kifelejtett a játékból: az öntudatos suboticei összmunkásságot. Ugyanis Subotica összmunkásságának bizalmi testülete, mikor éppen az egységes munkásfront felépítéséről tárgyalt, akkor tudta meg a piszok tervet, amely a kialakulni akaró egységet még több darabra akarja tépni. S oly hangú üzenetet küldött Hugó bácsinak, hogy ha nincs megrészegeve a kétes sikertől, hát bizonyára az inába szállott a terve. Azonban még kellemetlenebb napja is lesz a bácsinak, mégpedig az a nap, amelyen

Suboticán 2000 szervezett munkás fogja nyilvános gyűlésen a fülébe ordítani, hogy gyalázatos egységbontó, most már ne tovább!

Subotica öntudatos munkássága a tőle telhetőt meg fogja tenni e munka meghiúsítására. De a siker érdekében szüksége van az ország összmunkásságának a támogatására. S szeretjük hinni, hogy ez nem is fog elmaradni. Ez legyen a jelszó: Sárba tiporni az egységbontókat!

20. szám (május 27.)

Szervezett munkás csak azon üzletben vásároljon, aki hirdetésével támogatja a munkássajtót!

Az elnyomás és az erőszak, amiket az uralom léptetett életbe és gyakorol a munkásosztály felett ebben az országban, nemhogy szűnőfélben volna, hanem felülmúlja még a cégéres országúti rablók teljesítményeit is.

Lapunk minden egyes száma feljegyez egy-egy erőszakot és törvényelleneséget, amelyet a rendőrhatalóságok a munkásosztály és annak szakszervezetei ellen követnek el. S ez csak egy kis töredéke a megszámlálhatatlan rendőri fürtelemnek, amelyet fel sem jegyezhetünk. Ebben az országban nincs törvény, amikor a munkások védelméről van szó. A legutolsó rendőrkapó is kedvére kimutathatja vad gyűlöletét és basáskodását a munkásosztállyal szemben.

A legújabb erőszakosságok egyikét a suboticei rendőrfőkapitány, Karakašević követte el. (Az a híres, aki a magyar uralom alatt Karikássá és fajmagyarrá vedlett, s most, amikor megfordult a szél, megint visszavedlett Karakaševićtyá.) Ennek az ultra-hazafinak a Suboticei Helyi Szakszervezeti Tanács bejelentette, hogy f. é. május hó 23-án este 6 órakor gyűlést fog tartani, amit Karakašević úr engedélyezett is. De amikor 23-án kiragasztották a felhívásokat a gyűlésre, amelyben többek között ezek a mondatok is voltak: hogy a munkásosztályt a rettentő drágaság és a nyomorult napibérek arra kényszerítik, hogy gazdasági helyzetére megjavítására állandó harcot kell folytatnia, és hogy a legsúlyosabb harcok egyikét folytatják a vas és fémmunkások a suboticei Ferrum-gyárban már több min 7 hete a pesti (...) társaság fosztogató szándékaival és provokációival szemben.

A felhívásban volt még egy apellálás a Ferrum-gyárban még dolgozó munkásokra, hogy hagyjanak fel a munkával, és tegyék jóvá a hibát, amit elkövettek önmagukkal és sztrájkoló társaikkal szemben.

De mivel Karakašević úr a Ferrum társaság részvényese, hát egyszerre csak felfedezte, hogy a falragaszban felhívás van a „lázáadásra” az állam ellen, továbbá arra, hogy valakit erővel akadályozzanak meg munkája folytatásában. Hogy ez az úr miképpen magyarázza az állam védelméről hozott törvényt, arról jobb nem is szólni, a fő dolog az, hogy az egyszer már engedélyezett gyűlést újra betiltotta. (Karakašević–Karikás bebizonyította, hogy most is következetes ember, amilyen volt világléteében, ha nem fűjt semmiféle – politikai vagy részvénytársasági – szél.) Karakašević úr azt állítja, hogy a sztrájkőröket erővel akadályozzák munkájukban, s emiatt ő a törvény oltalma alá veszi őket, annak ellenére, hogy az összes sztrájkőrök azok közül az emberek közül valók, akiket a vasúttól azért bocsátottak el, mert nem akarták letenni az állami esküt. (Karakašević úr megint ragyogtatja következetességét.)

A suboticei polgárok, akik május 23-án 12 és 3 óra között az utcán voltak, teljes felvonulását láthatták a Karakašević úr trabantjainak, amint feltűzött szuronnal járnak be Subotica utcáit és védik az állam biztonságát. A jámbor nyárspolgárok mind biztosra vették, hogy Horthy „Ébredő magyarjai” átlépték a határt és betörték a városba; később azonban belátták, hogy becsapódtak, mert nem történt semmi más, mint hogy Gábor úr csendőrei buzgón vakargatták a falakról és az oszlopkokról a kiragasztott felhívásokat.

Tiltakozva az uralom ezen legújabb erőszakossága ellen, újból megkérdezzük a Belügyminiszter Urat: Hát meddig fog ez így tartani?

21. szám (június 3.)